

Snagazin

snaga

REVIJA ZA BOLJŠI ŽIVLJENJSKI SLOG
2018

INTERVJU S SUNITO WILLIAMS

Iz vesolja sem videla Slovenijo

OSREDNJA
ZGODBA:

**Posebneži ali
vizionarji?**

**HYGGE ALI
NE IŠČI SREČE
V STVAREH**

Zgodovina se nikoli ne poslovi

Eduardo Hughes Galeano je bil urugvajski novinar in eden največjih pisateljev v Latinski Ameriki. Eno njegovih najtenkočutnejših in neobičajnih del je knjiga *Otroci dni*, v kateri je zbranih 366 delčkov človeške zgodovine, en usodni dogodek za vsak dan v letu.

Otroci dni je zbirka opomnikov človekove nečlovečnosti do človeka in narave, skic neumnosti, ohranjanja spomina na poraze in zmage dobrega nad slabim in tudi spomenik junakinjam in junakom, ki so tiho spolzeli v pozabo po zgodovinskem zemljevidu.

Galeano nas spomni na izjemne upore in odpore, plenjenje kontinenta, temne plati Hollywooda in pohlep multinacionalk.

Takole pripoveduje:

»Katastrofam pravimo naravne, kakor da bi bila narava storilec in ne žrtev, medtem ko podnebje postaja popolnoma noro in mi pravi tako.«

In nadaljuje, da je nova ekvadorska ustava leta 2008 prvič v zgodovini naravo priznala kot subjekt pravic: »Nenavadno se sliši, da ima narava pravice, kot bi bila človek. Ravno nasprotno pa se sliši povsem običajno, da imajo človekove pravice velika podjetja Združenih držav. In res jih imajo, po odloku Vrhovnega sodišča, od leta 1886. Če bi bila narava banka, bi jo že rešili.«

Zgodovina se nikoli ne poslovi, pravi Galeano. Zgodovina vedno sporoča: »Se vidiva pozneje!«

Janko Kramžar, direktor, v Cafeju Čokl, kjer strežejo ekološko pridelano kavo iz pravične trgovine.

Sva privrženca znanstvenikov

Intervju z Borisom in
Sebastianom Cavazzo

Plastično ni fantastično

Ne izpolnite otrokom vseh želja

Intervju z dr. Viljemom Ščuko

- 6 Lepo in odgovorno
- 8 Intervju s Sunito Williams:
Če bi videli Zemljo iz vesolja, bi boljše
poskrbeli zanjo
- 12 Intervju z dr. Viljemom Ščuko:
Ne izpolnite otrokom vseh želja
- 16 Intervju z Borisom in Sebastianom Cavazzo:
Sva privrženca znanstvenikov
- 20 Hygge ali ne išči sreče v stvareh
- 23 Plastično ni fantastično
- 24 Življenjski slog z manj odpadki
- 26 Brez embalaže lahko nakupujete tudi pri Bertu
- 28 Osrednja zgodba: Posebneži ali vizionarji?
- 34 Odmik od mestnih skrbi
- 36 Manj je več tudi pri starševstvu
- 39 Nepogrešljivih 7, da bomo še naprej najboljši
- 44 Pametni pristopi k plačevanju storitev
- 47 5 dejstev o zbirnem centru
- 49 Servisne informacije

REVIJA
ZA BOLJŠI
ŽIVLJENJSKI
SLOG

Lepo in odgovorno

V KNJIŽNICI
REČI SI LAHKO
IZPOSODITE VSE,
RAZEN KNJIG

Zakaj bi kupovali nekaj, kar potrebujete samo enkrat na leto? V Knjižnici REČI si izposodite projektor, šivalni stroj overlock, vrtalnik, krožno žago ali pa poročno obleko. Na fotografiji je Marja, ki si je obleko izposodila za poroko z Danielom. Izposoja poteka po principu klasične knjižnične izposoje, reči pa so, glede na njihovo funkcijo, za izposajo na voljo različno dolgo.

PRIDITE NA
GARAŽNO
RAZPRODAJO!

V Centru ponovne uporabe vsak prvi torek v mesecu svoja vrata odprejo še bolj na stežaj in kupcem ponudijo vse tisto, za kar na policah trgovine ni prostora. Dvorišče se spremeni v tematske oddelke z električnimi in elektronskimi izdelki, igračami, oblačili, pohištvom in sezonsko ponudbo. Se vidimo na Povšetovi 4 med 9. in 17. uro.

KABINÉ
ŠERINJON:
IZPOSODI SI,
NOSI DVA TEDNA
IN PREDAJ
NAPREJ

Kabiné Šerinjon je prva e-knjižnica modnih in vintidž oblačil pri nas. Za brezplačno izposajo je na voljo več kot 60 kakovostnih kosov slovenskih oblikovalcev in vintidž oblačil iz Centra ponovne uporabe. Številni kosi so uniseks in velikosti, ki ustreza različnim postavam. Več o oblačilih in načinu izposoje na www.kabine-sherinjon.si.

ZAVETIŠČE ZA ZAVRŽENE RASTLINE

Kaj narediti z lončnicami, ki so se preveč razrasle ali zanje ne znate ali ne morete več skrbeti?

Oddajte jih v posvojitev. Za to poskrbi Zavetišče za zavržene rastline.

Anamari Hrup in Eva Jera Hanžek oddajata v posvojitev lončnice, ki jih dobita od ljudi, ki za rastlino ne morejo ali ne želijo skrbeti, ali sta jih rešili z ljubljanskih ulic ali iz zabojnikov za odpadke. Zavržena ali odvečna zelišča, monstere, kaktusi, orhideje in drugo zelenje, ki čaka na nov dom, si oglejte na Facebook strani, v živo pa v Rastlinjaku Tivoli ali lokalu Pritličje v Ljubljani.

LJUBLJANA ZA LUKSEMBURGOM IN DUNAJEM TRETJA NAJČISTEJŠA PRESTOLNICA EU

V Evropski uniji so s čistočo mesta najbolj zadovoljni prebivalci latvijskega Ventspilsa, kaže raziskava evropskega statističnega urada Eurostat. Vanjo je bilo sicer vključenih 109 evropskih mest, med glavnimi mesti je prvo mesto zasedel Luksemburg, sledita mu Dunaj in Ljubljana. Prebivalci mest, ki so bila zajeta v raziskavo, so morali odgovoriti na vprašanje, ali so s čistočo mesta zelo zadovoljni, zadovoljni, nezadovoljni ali zelo nezadovoljni. V Luksemburgu jih je s čistočo zelo zadovoljnih ali zadovoljnih 95 odstotkov, na Dunaju 90, v Ljubljani 88, Rigi 81 in Helsinkih 80 odstotkov.

ROBIN FOOD, ŽIVILSKA TRGOVINA, KJER JE VSE V AKCIJI

Robin Food je trgovina v Šiški, kjer je hrana naprodaj po 50 do 80 odstotkov nižji ceni. Je s to hrano kaj narobe? Seveda ne. Na policah trgovine Robin Food se je znašla zato, ker imajo trgovci ali proizvajalci v skladišču veliko zalogo, ki jim zaseda preveč prostora, in jo morajo hitro spraviti v promet, tu so tudi izdelki, ki so jim zamenjali embalažo ali pa je embalaža obtolčena in zato ni dovolj lepa za na police. Naprodaj je še hrana pred iztekom roka uporabe in izdelki, ki so jih umaknili iz prodaje, ker so ukiniteli program. Ponudba v trgovini se razlikuje iz tedna v teden, kar pomeni, da nekaterih živil ni mogoče vedno kupiti.

Robin Food, Celovška cesta 111b (pri Kinu Šiška), odprto od ponedeljka do petka med 8. in 20. uro.

Več informacij najdete na Facebook strani Robin Food trgovine.

Če bi videli Zemljo iz vesolja, bi bolje poskrbeli zanjo

Sunita Williams, ameriška astronautka slovensko-indijskega rodu, je v svoji karieri opravila dve misiji na Mednarodni vesoljski postaji. Prvič je v vesolje poletela z vesoljskim plovilom Discovery, drugič pa s Sojuzom. Na krovu Discoveryja je s člani posadke jedla eno od svojih najljubših jedi – kranjsko klobaso.

V vesolju je preživela 322 dni. Več kot 50 ur je na vesoljskih sprehodih preživela zunaj plovila, z višine 400 kilometrov pa je Williamsova videla tudi Slovenijo.

Odkrivanje vesolja, kjer so astronauti omejeni tako z viri kot s prostorom, je privedlo do novih inovativnih načinov za recikliranje dobrin in ravnanje z odpadki. Na mednarodni vesoljski postaji danes s tekočim sistemom za recikliranje proizvajajo pitno vodo, ki je reciklirana iz urina, potu in kondenzirane vode iz izdihanega zraka, astronauti pa s svojimi izkušnjami svetujejo številnim državam pri razvijanju trajnostnih pristopov pri ravnanju z odpadki. Za slednje se zavzema tudi Sunita.

Foto: NASA

“
V vesolju sem najbolj pogrešala družino, psa, vreme in tuširanje.”

Ste ameriška astronautka s slovenskimi koreninami. Kakšen odnos imate s Slovenijo?

Moja mati je Slovenka. Njena starša sta bila otroka priseljencev, ki so prišli iz Slovenije v ZDA in se ustalili v Ohio. Zato sem imela srečo, da sem odrasčala s številnimi slovenskimi običaji in ljubeznijo do slovenske hrane. Med prvim obiskom Slovenije smo z materjo in sestro iskale sledi sorodnikov, saj smo želele izvedeti, od kod izhaja naša družina. Zelo prijetno smo bile presenečene, ko smo spoznale ljudi, ki so živeli na Lešah, v kraju naših prednikov in rojstnem kraju babice po materini strani.

Astronavtke in astronauti imate priložnost doživeti edinstven pogled na Zemljo. Kako se po vašem mnenju kot družba trenutno vedemo do planeta?

Mislím, da bi morali za naš planet skrbeti vsi njegovi prebivalci. Zemlja za nas skrbi že zelo dolgo, tega se moramo zavedati in jo negovati, če želimo še naprej mirno sobivati z njo. Zemlja je naš edini dom, zato smo odgovorni za njeno blaginjo. Verjamem, da bi ljudje bolj skrbeli za naš planet in bi bili boljši drug do drugega, če bi ga videli iz vesolja. Pogled na gore, reke in jezera iz vesolja zares odpira drugačno videnje. Ker na vesoljski postaji nimaš vsakodnevnih obveznosti in skrbi, spoznaš, kaj je res pomembno – da imamo samo en življenjski prostor, ki ga poznamo, in to je naša Zemlja!

Kaj ste v vesolju najbolj pogrešali?

Družino in psa, seveda! Doma imamo jack russel terierja Gorbyja in labradorko Bailey. Pogrešala pa sem tudi vreme – veter, dež, pihljanje. Tega v vesolju ne moreš doživeti. Ko sem pogledala skozi okno, sem videla temne oblake pod seboj. Z največjim veseljem bi stala pod njimi in se prepustila dežju. Morda tudi zato, ker sem pogrešala tuširanje.

Kakšna je hrana na misiji in kaj jeste, ko niste v vesolju?

V vesolju imamo na voljo okusno in precej raznoliko hrano – od sladko-kisle svinjine do tofuja, začinjamo pa jo s kečapom, gorčico, majonezo, tudi sol in poper sta v tekočem stanju. Na voljo so sladice in dobra kava, imeli pa smo tudi privilegij, da smo lahko s seboj vzeli nekaj najljubših jedi, ki so jih pripravile naše družine. Bila sem zelo vesela, ko sem v paketu, ki mi ga je pripravila moja družina, našla klobase iz clevelandske mesarije, kjer jih nabavljamo, odkar pomnim. Bile so tako dobre, da jih je zmanjkalo po enem obroku, saj sem jih delila s člani posadke!

Rekli ste, da želite vplivati na mlade Slovence in Slovenke, da bi spoznali, da lahko dosežejo, kar želijo. Kako bi jih spodbudili, da bi spoštovali okolje in postali odgovorni in etični posamezniki?

Življenje ponuja veliko možnosti in priložnosti, a moramo skladno z njimi razmišljati tudi o skrbi za okolje. Kako vplivamo na okolje s svojimi dejanji in odločitvami? Kaj bi morali spremeniti, da bi varovali okolje in mu pomagali? Na vsakem koraku se moramo zavedati, kaj delamo. Prevzeti moramo odgovornost za svoja dejanja, se zavedati, da moramo okolje upravljati, in poskrbeti, da so naša dejanja prijazna do okolja.

Kako je prihodnost človeštva videti iz vesolja?

Odlično, saj je naš planet odporen, mi pa lahko zanj naredimo še več. Zemlja nekako vedno vse uravnovesi, mi pa moramo poskrbeti, da tega ravnotežja ne podremo. Čeprav se iz vesolja ljudi ne vidi, se pa vidi njihov učinek na naš planet, denimo onesnaženje, prevelika količina ogljikovega dioksida in vedno več prebivalcev. Vse to je preoblikovalo Zemljo. Tega se moramo zavedati in omejiti porabo energije in virov.

Kot prvi ste v vesolju na tekaškem traku odtekli maraton. Kaj bo vaša naslednja pustolovščina?

Res sem imela srečo, da sem bila del tega dogodka in da sem to lahko naredila. Naslednja pustolovščina? Kdo bi vedel! Vedno obstajajo novi in inovativni načini ravnanja v vesolju, a je tudi že sam polet v vesolje, predvsem tisti trenutki odštevanja pred vzletom, precej vznemirljiv.

Bi želeli bralcem Snagazina sporočiti še kaj, česar vas nismo vprašali?

Da! Prosim, sodelujte pri raziskovanju vesolja. Razmišljali boste lahko zunaj svojih meja, iskali nove rešitve in inovativno reševali težave. Taka spodbuda je za delovanje uma neprecenljiva! ■

REGIJSKI CENTER ZA RAVNANJE Z ODPADKI (RCERO) LJUBLJANA - TOVARNA, KJER IZ ODPADKOV NASTAJAJO SUROVINE

RCERO Ljubljana je naj sodobnejša tovarna za predelavo odpadkov v Sloveniji in Evropi. Je edinstven primer dobre prakse pri povezovanju in sodelovanju občin. Skrbi za mešane in bioodpadke iz 58 občin, ki imajo skupaj več kot 800 tisoč prebivalcev. RCERO Ljubljana je inovativen in samozadosten. Poganja ga lastna energija. Učinkovita raba virov je ključna za našo blaginjo. Ne le v prihodnosti, ampak že danes.

Ne izpolnite otrokom vseh želja

Dr. Viljem Ščuka je zdravnik, specialist šolske medicine in klinični psihoterapevt, ki je več desetletij svojega strokovnega dela posvetil telesnim in psihičnim težavam slovenskih otrok. S sodelavci je zasnoval model oblikovanja osebnosti šolarjev, pri svojem delu pa se opira na najnovejša nevrofiziološka dognanja. Zavzeto opozarja na to, kako uničujoče posledice imata za otroke in družbo permisivna vzgoja in potrošniški neoliberalizem.

“
**Otrok
 brez razvite
 frustracijske
 tolerance
 bo vsako
 učiteljevo
 zahtevo
 doživel
 kot stres.**”

Otroci, ki jim je v skladu s permisivno vzgojo vse dovoljeno, ne poznajo mej, otrok vodi starše, ki mu popuščajo in tako na videz ustvarjajo demokratično vzdušje. Strokovnjaki že dolgo opozarjajo, da s tako vzgojo otroku škodimo. Tudi vi ste med njimi.

Drži, prav tako pa nisem zagovornik kaznovanja in vzgoje z uporabo sile. Sem za vzgojo s frustracijo. Starši moramo otroke pripraviti na nelagodje, ki mu v strokovnem jeziku rečemo frustracija. Če otroka stalno varujemo pred neprijetnostmi in mu v vsem ustrezemo, ne bo mogel razviti strategij za spopad s stresom in neprijetnostmi. Frustrira pa otroka lahko le tisti, ki ga ljubi. Le ljubljenemu bitju otrok verjame, da odtegotanje neke trenutne želje ali hotenja ni povezano z odtegotanjem ljubezni. Otrok brez razvite frustracijske tolerance bo vsako učiteljevo zahtevo doživel kot stres, zato bo ali zbolel, postal čustveno ali vedenjsko moten ali se začel zatekati v nadomestno vedenje, ki mu bo z leti povzročilo nevrotičnost. Za njegovo stanje pa ne bodo odgovorni učitelji, pač pa neodgovorni starši. Ljubezen ne pomeni izpolnjevanja vseh želja, zavijanja v vato in oblaganja z igračami in sladkarijami. Dokazujte ljubezen do svojih otrok tako, da jim darujete svoj prosti čas, potrpežljivost, dober zgled, strpnost in predvsem doslednost.

Kako postanemo boljši oziroma dovolj dobri starši?

Dobri starši se spoprimemo s svojimi slabostmi in možnostjo, da napake, ki jih delamo, lahko zavestno popravimo. To pa lahko naredimo, če smo v stiku s seboj. Kaj je v resnici stik s seboj? Urjenje zbranosti in pozornosti, ki temelji na zastavljanju vprašanj sebi: Kaj se dogaja ta trenutek? – Kako se odzivam na ta dogajanje? – Kako diham? – Kaj čutim? – Kako čustvujem? – O čem ta trenutek razmišljam? – Kaj nameravam? Tako urjenje omogoča jasen pogled vase oziroma v svoje odzivanje na dogajanje okoli sebe. Pogled vase pomeni tudi priznanje slabosti in iskanje možnosti, da jih zavestno popravim in jih poskušam odpraviti.

Kako oblikujemo dober odnos do mladostnikov? Kaj svetujete?

Ključen je pozitiven odnos do sebe, nekakšen imunski sistem zavesti, ki mladostnikovo osebnost varuje pred izničanjem. Za utrditev takega »imunskega sistema« pa potrebuje mladostnik zaupanje vase in v lastne zmožnosti, samostojno razmišljanje, sprejemanje odgovornosti za odločitve, obvladovanje sprememb, prepričanje v lastno pravico do uspeha in tudi sposobnost ljubiti ter biti ljubljen. Spodbude izkušenih odraslih, staršev in učiteljev so za pozitiven mladostnikov odnos do samega sebe zelo pomembne. Pokazati jim moramo širino in jih opogumiti v svobodnem razmišljanju, saj se v pretirano tradicionalnih predstavah o svetu ne čutijo dovolj varne. Postanejo sitni in pristranski, saj niso sposobni dopuščati drugačnosti drugih, se bojijo ljudi, ki so drugačni po barvi kože, veri, navadah, jeziku. Če otrokom in mladostnikom ne pokažemo širine, postanejo v odraslosti togi in ozkosrčni, zato imajo na koncu največ težav s seboj.

Svoboda je samo druga beseda, ko ni ničesar več izgubiti, je pela Janis Joplin. Kako je s svobodo v današnjem potrošniško naravnem kapitalizmu?

Kdor svobode ne zazna kot največje človekove danosti, je ujet v kletko brezštevlnih naukov, kakor mu jih določajo trgovci, politika, religije in druge organizacije, ki skrbijo za pranje možganov. Šele z oblikovanjem zavesti o sebi postane človek svobodno bitje, ki zmore sprejemati odločitve samostojno in odgovorno, ki zna modro uživati, si oblikovati svoj sistem vrednot in hkrati pustiti drugim njihove vrednote. Ozaveščenost je svoboda in sposobnost doživeti sebe, se sprejeti kot osebnost, ki ni samo telo in razum, ampak celota, ki tudi čustvuje, ima vrednote in osmišlja svoje življenje. Ozaveščen človek ni zato ne ponižen vernik ne hvaležen potrošnik ne vdan volivec.

V nekem intervjuju ste povedali, da Slovenec materialne dobrine tako neverjetno ljubi, da pozabi na prvenstven namen vzgoje in družine, ki ni materija, ampak ljubezen.

S potrošniškim neoliberalizmom uresničujemo samo eno ali dve kategoriji osebnosti: telesno in delno razumsko ali duševno. Zapostavljamo pa tretjo kategorijo, ki je izrazito človeška – zavest o sebi. Ne moremo je meriti, saj ni znanstvena kategorija. A samo zavest o sebi nam omogoča razmišljati in potem pametno, modro ravnati. To, česar živali ne morejo. V tem smo Slovenci še zelo daleč, sploh v primerjavi s Skandinavci. Pri nas iščemo zadovoljitev v materialnem – za luksuzne in nepotrebne stvari, s katerimi si potešimo nakupovalno strast, porabimo tudi do četrtno plače, na Finskem za take stvari potrošijo pet odstotkov. Mi vlagamo v avtomobile, hiše, oblačila, kot otroci zbiramo pike po supermarketih in nalepke po bencinskih črpalkah. Skandinavci vlagajo vase in v svoje bližnje: denar porabljajo za rekreacijo, ples, kulturne dogodke.

Kaj nas čaka, če ne bo sprememb in bomo uteho in smisel iskali v materialnih dobrinah, ne bomo pa razmišljali o sebi in svojem življenju?

Skrajni čas je, da se odločimo za korenite spremembe v odnosu do sebe, do lastne družine, otrok, soljudi, dela, svojega življenjskega sloga, narodne skupnosti in narave. Pravične in dosledne otroke bomo lahko vzgojili, če se bomo tudi sami želeli razviti kot osebnost, če bomo sprejeli v življenju odgovorne odločitve in če bomo strpni do soljudi na tem planetu. Za ljudi v skupnosti veljajo osnovna načela, značilna za naravo nasploh: sodelovanje, strpnost, dobronamernost, odprtost in človečnost. Dokler se ljudje ne bodo ravnali po teh načelih, ne bo napredka – kvečjemu nove vojne, pokoli, uboji in zavist. Sistem, ki ni združljiv z naravnimi načeli bivanja na tem planetu, ne more preživeti. ■

PO NAKUPIH V CENTER PONOVNE UPORABE

Izbirajte stvari, katerih kakovost in oblika sta trajni.
Z nakupom iz druge roke lahko dosežete odlično razmerje med ceno
in kakovostjo, vsekakor pa rabljeni predmeti omogočajo cenejši
nakup in pri njem ni izkoriščanja delovne sile.

Center ponovne uporabe, Povšetova ulica 4, Ljubljana | Tel.: 082 054 363, 082 054 364
Delovni čas: od torika do sobote od 9. do 17. ure, ob nedeljah, ponedeljkih in praznikih zaprto.

Sva privrženca znanstvenikov

Borisa in Sebastiana Cavazzo, dva od najboljših slovenskih igralcev, ki sta zaradi narave svojega dela prepotovala in videla velik del sveta, poleg družine in igralskih presežkov družī še ena skupna lastnost – v razpravo vstopata neposredno. V boju za lepšo prihodnost pozdravljata znanstvena dognanja, ki bi jih morali bolj upoštevati, zato pri odgovorih na vprašanja ne dolgovezita. Pravita, da rada živita in delujeta v urejeni in živahni Ljubljani, zato brez omahovanja izpostavita dobre prakse, ki so pripomogle k takemu življenju.

Boris, javno ste pozvali, da se pravica do vode zapiše v Ustavo RS, in se zavzeli zanjo, nespoštovanje vode ste kritizirali oziroma ga primerjali z nespoštovanjem mame. Pravico do vode smo zapisali, njena uporaba ostaja neizključujoča in vsem dostopna, zdaj je odgovornost za njeno zaščito na nas. Kako naj jo obvarujemo?

Boris: Vse lepo in prav, pravico do vode smo zapisali v svojo ustavo, v redu. Vedeti pa moramo, da so hijene, kot so Coca Cola, Nestle, Pepsi in še nekaj manjših, v stalni pripravljenosti, kako obiti zakone in se polastiti vodnih virov. Že zdaj pritiskajo z vsemi sredstvi na »prave naslove« v Evropski uniji in, ker je denar sveta vladar, se bo prej ali slej zgodilo, da se

“ Mogoče se ljudem zdi, da smo igralci prepričljivejši in verjetno tudi odmevnejši v nasprotju z znanstveniki, kajti njihove strokovne razlage so lahko tudi dolgočasne. ”

”

bodo »pravno« polastili gotovih virov – izvirov. Pri nas pa se vedno najde nekaj prodanih duš, ki bi se dale podkupiti in spretno prekucnile na glavo to, kar smo zapisali o vodi. Vsem je jasno, da se bodo vojne v prihodnosti sprožile za vodo, ne za nafto. Zato moramo biti zelo pozorni, da bomo prepoznali, kako nas mislijo prelisičiti, in da se bomo z vsemi sredstvi postavili v bran naših voda, če bo potrebno.

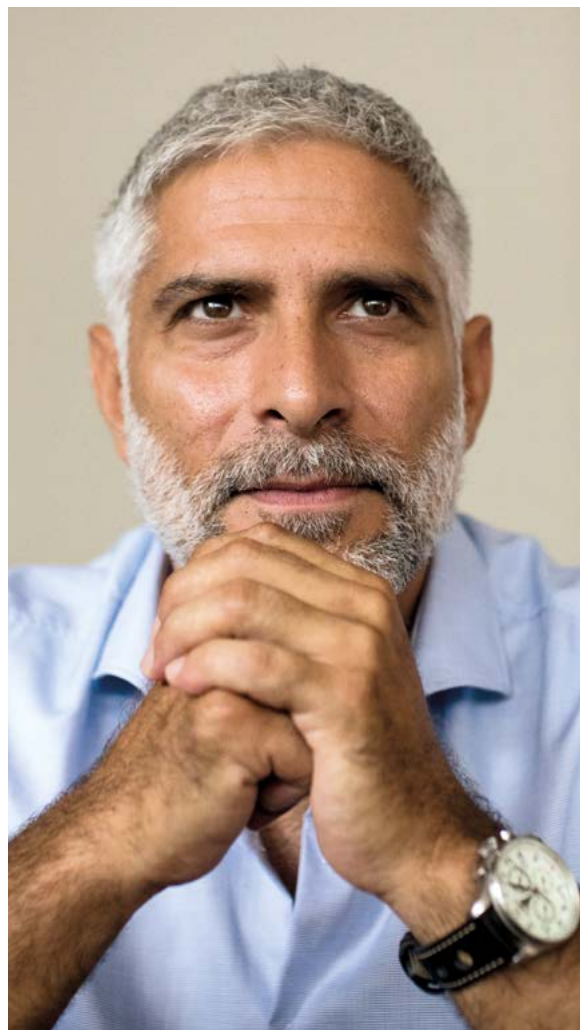
“
Z veseljem bi vse mestne ljudi povabil, naj se udeležijo tečaja, kako preživeti v naravi.”

Vrnimo se k besedam vašega očeta. Kakšen odnos bi torej po vašem Slovenci morali imeti do svoje mame?

Sebastian: Mama je ena sama. Mislim, da bi morali imeti vsi ljudje do matere spoštljiv in ljubeč, razumevajoč odnos. Ne samo Slovenci.

Ko govorimo o družini in družinskih vrednotah, ne moremo mimo vajinih italijanskih korenin. Pravijo, da Italijani zelo dobro vedo, kako jesti okusno in kakovostno. Ali kuhata? Kje kupujeta sestavine?

Sebastian: Zelo rad kuham, če le imam čas in če ne kuham samo zase. Sicer se dostikrat zgodi, da zaradi natrpanih urnikov jem zunaj, vendar sem glede izbire hrane kar precej izbirčen. Nujno je, da je hrana sveže pripravljena, in, če je le mogoče, iz lokalnih sestavin. Sam živila kupujem na tržnici ali v bližnjih trgovinah.

Boris: Lahko rečem, da oba rada dobro jeva in tudi kuhava, mislim, da me Seba v kuhinji prekaša.

Igralci znate stvari narediti zanimive. Kako bi s svojim znanjem in izkušnjami, če pri tem ne bi imela omejitev, opozorila na problem zavržene hrane, ki še vedno v prevelikih količinah nastaja tudi v domačih gospodinjstvih?

Sebastian: Z veseljem bi vse mestne ljudi povabil, naj se udeležijo tečaja, kako preživeti v naravi. Te tečaje zelo uspešno organizira inštruktor preživetja v naravi Brane Červek. Tako bi se lahko neposredno spoprijeli z naporom, ki je potreben, da hrano najdemo, jo pravilno ohranjamo v okolju, kjer ni hladilnikov in supermarketov. Sicer pa v Ljubljani obstaja trgovina Robin Food, ki omogoča dostop do presežne hrane vsakomur, ki se zaveda problematike zavržene hrane. Tako je poskrbljeno, da manj užitnih živil konča med odpadki, hkrati pa taka skrb pomaga ljudem, ki iščejo ugodnejše izdelke. Prosim, obrnite se na eno takih trgovin, če veste, da hrane ne boste porabili do izteka roka trajanja.

Veliko slavnih igralcev (Emma Watson, Angelina Jolie, Leonardo DiCaprio) se v tujini bori za čistejše okolje in lepšo prihodnost. Se vam zdi, da ste lahko v tem boju umetniki bolje slišani kot na primer znanstveniki? Zakaj? Kakšno vlogo igra pri takih vprašanih kultura?

Sebastian: Žal je tako, da družba, v kateri živimo, premalo upošteva opozorila znanstvenih ustanov in njihova dognanja o človekovem vplivu na okolje. Vsekakor pozdravljam prepoznavne posameznike, ki si prizadevajo za okoljsko ozaveščenost v naši družbi, ker lahko kultura precej vpliva na posameznikovo mnenje.

Sta igralca, veliko sta prepotovala in videla. Kakšna se vama zdi Slovenija, ko se vrnete s kakšnega daljšega potovanja? Kaj najbolj pogrešata, ko sta na poti?

Sebastian: Povsod je lepo, a doma je najlepše. Če bi na daljših potovanjih kaj pogrešal, se verjetno tja sploh ne bi odpravil. Živimo v precej čisti in varni državi. Pri nas pogrešam več politične podpore ekološkemu kmetijstvu in turizmu.

Danes živita in delujeta v Ljubljani. Kakšne spomine imate na Ljubljano? Kako se je spremenila v zadnjih letih?

Boris: Zelo se je spremenila, prvič sem se v Ljubljano za stalno preselil leta 1963. Takrat je bila mračna in nič kaj zanimiva. Kar pogrešam iz tistih časov, je tramvaj. Kako so bili kratkovidni, da so ga odpravili. Zdaj bi ga spet radi imeli, kar pa je popolnoma neizvedljivo, zato dvomim, da bi ga še kdaj dobili. Danes je predvsem stari del Ljubljane izjemno urejen in lep, zahvala gre seveda županu Jankoviču, ki si je upal ustvariti območja za pešce, kjer so prej drveli avtomobili in avtobusi.

Boris: Doma ostaja zelo malo hrane, ker vse pojemo. Meni je sicer ljub star kruh, čim starejši in čim trši, tem bolje, plesniv pa ne sme biti. Opažam, da v nekaterih restavracijah ostanke hrane – čiste hrane, da ne bo pomote – odnašajo v domove za brezdomce. Kljub temu so količine ogromne in končajo v smeteh. Edina rešitev je v načrtovanju; doma, na banketih ali slavnostnih večerjih bi bilo treba pripraviti manjše količine hrane, da ne bi ostajala na mizah.

Boris: Zagovarjam znanstvenike, ker znajo bolje in razumljiveje predstaviti problematiko. Mogoče se ljudem zdi, da smo igralci prepričljivejši in bolj ljudski ter verjetno tudi odmevnejši v nasprotju z znanstveniki, kajti njihove strokovne razlage so lahko tudi dolgočasne.

Boris: Meni je Slovenija »zakon«. Nikjer drugje ne bi želel živeti, ta naša Slovenija je pravi biser in sem prav ponosen, da sem se odločil ostati tukaj.

Sebastian: Spominjam se, da je bila v osemdestih letih prejšnjega stoletja Ljubljana podobna mestu duhov. Na nabrežjih Ljubljane je bilo podnevi malo sprehajalcev. Pozdravljam povezovanje mesta z mostovi, omejitve prometa v starem delu Ljubljane in uvedbo BicikLJa ter AvantGo električnih avtomobilov. ■

Samo zato...

Spreminjam svet. Začel sem pri sebi.

snaga

Hygge ali ne išči sreče v stvareh

Morda ste že slišali za raziskave, po katerih Danci veljajo za najsrečnejše Evropejce, čeprav imajo najvišje davke na svetu in res slabo vreme?

Danci se od vseh Evropejcev najraje družijo s prijatelji in družino in nikakor ne slovijo po tem, da svoj denar (in čas) vlagajo v najnovejše avtomobile, trenutne modne trende in novosti. Slovijo po tem, da imajo hygge, način življenja, tesno povezan z drugimi ljudmi, skrbjo zanje in zase. Hygge pomeni usmerjenost k ljudem, ne k stvarim. Zdravi in dobri medsebojni odnosi so po izsledkih zadnjih raziskav skupni ljudem, ki so zadovoljni s svojim življenjem.

Hygge pomeni, da si vzamemo dovolj prostega časa zase, da posvečamo pozornost otrokom, partnerju in prijateljem, je zavedanje, da imamo nekoga, na katerega se lahko zanesemo v stiski. Bistvo hyggeja je namreč prav občutek pripadnosti in povezanosti, ki nimata zveze z vsečki pod retuširanimi fotografijami na družabnih omrežjih.

KAJ JE SREČA?

Meik Wiking je direktor Inštituta za raziskovanje sreče v Københavnu, ki analizira vzroke in posledice človeške sreče, raziskovalci pa med možnostmi, da življenjski slog hygge lahko živimo, izpostavljajo visoko socialno varnost, hvaležnost in ravnotežje med poklicnim in zasebnim življenjem. Razmeroma visoko stopnjo socialne varnosti imamo tudi v Sloveniji in za marsikaj smo lahko hvaležni – za kakovostno pitno vodo, raznoliko in čisto okolje, enoletni porodniški dopust, kakovostne vrtnice, brezplačno šolstvo, javna otroška igrišča in parke, knjižnice in kulturne domove, centre za starejše, požrtvovalne gasilce, številne odlične festivale in druge kulturne dogodke ter

ustanove in še marsikaj drugega, pa vendar se na lestvicah zadovoljstva s svojim življenjem ne uvrščamo prav visoko. Morda je razlog tudi v tem, da zadovoljstvo z življenjem prevečkrat povežemo z (dragimi) materialnimi stvarmi in družbenim položajem, da so naši medsebojni odnosi preveč površni in pogosto neiskreni, da ne prepoznamo dobrega in ne občutimo hvaležnosti za vse, kar nam je dostopno, temveč raje kritiziramo in izpostavljamo slabo.

Nemogoče je pričakovati, da bomo stalno srečni. Čustvo sreče doživljamo, kadar je uresničena katera od naših najpomembnejših želja. Popolna sreča, ki je rezultat harmoničnega ravnotežja notranjih želja in zunanje stvarnosti, lahko traja samo določen čas. Sreča je zato predvsem dolgotrajno in stabilno zadovoljstvo z življenjem. ■

Plastično ni fantastično

Zaradi vsestranske uporabnosti, poenostavljanja vsakdana in nizke cene so nas izdelki iz plastike povsem omrežili, količine, ki jih proizvajamo in porabljamo, pa so se preveč povečale.

Ker je plastika narejena iz neobnovljivih fosilnih virov (nafta) in ker je narava »ne zna« predelati, so težave zaradi odpadne plastike vse večje, saj plastični odpadki pristanejo v zraku, tleh, oceanih in hrani. Seveda pa za težave nikakor ni kriva plastika, temveč mi, ki plastiko tako nepremišljeno uporabljamo.

Plastični izdelki za enkratno uporabo so v zadnjih letih sicer manj priljubljeni, že kmalu pa se obetajo tudi prepovedi: v Sloveniji bodo od 1. januarja 2019 na vseh prodajnih mestih prepovedane brezplačne plastične nosilne vrečke, Evropska komisija pa je napovedala tudi prepoved plastičnih izdelkov za enkratno uporabo. Prepoved bo veljala za izdelke, ki imajo na trgu bolj trajnostno in cenovno dostopno alternativo: plastične vatirane palčke, plastični jedilni pribor, plastične krožnike, slamice, mešalne palčke za pijačo itd.

KAKO NADOMESTITI »NEPOGREŠLJIVE« PLASTIČNE IZDELKE?

Aluminijasta in plastična folija, plastične vrečke za živila: posodo namesto s folijo pokrijte s krožnikom, sendvič zavijte v kuhinjski prtici in ga shranite v kovinski posodi ali vrečki iz blaga (nekateri za sendviče in prigrizke uporabljajo tudi tekstilne toaletne torbice ali namenske vrečke iz posebnega tekstila, odpornega proti maščobi in vlagi). Sir ali salamo v hladilniku shranite v plastični ali kovinski posodi. Za shranjevanje živil v hladilniku se zelo dobro obnesejo kozarci za vlaganje, ker jih lahko dobro zaprete. Sadje in zelenjavo, kupljeno v trgovinah in na tržnici, pospravite v vrečko iz blaga ali starih zaves. Nalepke s podatki o teži in ceni nalepite kar na vrečko.

Slamica: uporablja se nekaj minut, razkrajajo pa 500 let. Če ne morete brez nje, uporabite kovinsko.

Plastični krožniki, kozarci in pribor: pravo posodje in pribor sta boljša in lepša izbira, če pa ju res ne morete uporabiti, izberite biorazgradljive izdelke (odvržete jih v rjave zabojnike). ■

Življenjski slog z manj odpadki

Bea Johnson, Francozinja, ki živi z družino v Kaliforniji, je življenje tipične ameriške družine s terencem, veliko hišo in kupom stvari zamenjala za življenjski slog »brez odpadkov«.

»Če omenimo tako življenje, veliko ljudi pomisli na hipije, ki živijo v gozdu. Naša družina je dokaz, da v resnici ni tako,« pravi Bea, avtorica knjige Dom brez odpadkov. Z njeno pomočjo smo pripravili nekaj nasvetov za poenostavljanje življenja, manj odpadkov in prihranek denarja.

Ocenite pretekle nakupe: ovrednotite, koliko uporabljate vse predmete, pripomočke in naprave, ki jih imate doma (pomislite na električni vrtalnik, tlačilko za napihovanje blazin itd.), in ali jih potrebujete. Kaj pa zasedenost počitniške hiše in avtodoma? Z medsebojnim (iz)posojanjem ali oddajo lahko kar najbolj izkoristite te predmete in obenem prihranite ali celo zaslužite. Stvari, ki jih sploh ne uporabljate, prodajte, podarite ali odnesite v Center ponovne uporabe.

Kupujte preudarno, in, če je le mogoče, rabljeno: kemikalije iz plastike prehajajo v hrano in pijačo, s škodljivimi kemikalijami so obdelana tudi mnoga (otročka) oblačila in obutev, izdelana na azijskem trgu. Če kupite oblačila iz druge roke, so že večkrat oprana in zato veliko varnejša.

Predmete za enkratno uporabo zamenjajte s tistimi za večkratno: za vsak predmet za enkratno uporabo obstaja različica za večkratno uporabo.

Vatne blazinice za čiščenje obraza lahko nadomestite s krpico iz mikrovlaken ali blazinicami iz bombaža, ki jih po uporabi operete. Papirnate brisače lahko zamenjate s krpami iz blaga ali mikrovlaken, ki dobro vpijajo vodo, namesto papirnatih serviet uporabljajte prtičke iz blaga.

Nakupujte s svojo »embalažo« za večkratno uporabo: ko vzamete v trgovino posode za večkratno uporabo, zmanjšate ali povsem odpravite potrebo po zapakiranih izdelkih (tako lahko kupujete sir, mesnine, oreščke, suho sadje, delikatese, olive, skuto, kavo, čaj, meso itd.), poleg tega je cena za živila v razsutem stanju pogosto nižja od cene za pakirane. Mleko in jogurt lahko kupite na mlekomatih, kamor prinesete svoje steklenice ali steklene kozarce, na nekaterih pa steklenice lahko tudi kupite. Vino vam natočijo v vinotoču ali neposredno pri vinogradniku v lastne steklenice ali kanistre.

PRIHRANEK DENARJA

Najbolj merljiva prednost preprostejšega življenjskega sloga je finančna. Prihranite zato, ker že v izhodišču manj kupite, izognete se stroškom vzdrževanja in popravil, tudi prenehanje kupovanja izdelkov za enkratno uporabo na letni ravni prinese kar nekaj evrov.

Kupovanje z embalažo, ki jo sami prinesete s seboj, še ni čisto običajno. Morda vas bodo v kakšni večji trgovini poskusili zavrtniti. Izkušeni nakupovalci z lastno embalažo pravijo, da je strah prodajalcev pred inšpekcijo odveč, saj ni zakonodaje, ki bi trgovcem prepovedovala prodati izdelke kupcu, ki prinese svojo posodo. Če vas skrbi odziv prodajalcev, se vedite, kot da je kupovanje s kozarci za vlaganje običajna praksa in prijazno zahtevajte, da vam izdelek dajo v vašo embalažo.

V številnih trgovinica, kjer izdelke prodajajo po gramih in nepakirane, dobite, če prinesete svojo embalažo, 5-odstotni popust na svoj nakup!

Kakovostni predmeti so dolgoročno cenejši – če je seveda vzrok za višjo ceno res kakovost – ker ni treba kar naprej kupovati novih. Prihranite lahko tudi pri čistilih: z uporabo preprostih in poceni sestavin, kot so alkoholni kis, soda bikarbona in citronska kislina, lahko nadomestite večino kupljenih čistil, hkrati pa poskrbite za zdravje, saj ste manj izpostavljeni številnim kemikalijam.

Več:

- ***Bea Johnson, Dom brez odpadkov***
- ***Spletna platforma »Manj je več« spodbuja ponovno uporabo predmetov in promovira koncept »brez odpadkov« (Zero Waste), tu je na voljo Karta mojstrov, kjer je mogoče najti že več kot 240 mojstrov in organizacij, ki se ukvarjajo s popravilom, obnovo, izposojo in prodajo različnih predmetov iz druge roke. Poleg popravila in obnove predmetov k zmanjšanju količine odpadkov prispevajo tudi številni dogodki, kot so izmenjave (oblačil, knjig, igrač idr.) in garažne razprodaje.***
- ***www.manjsmetimanjskrbi.si***
- ***Facebook skupina Dom brez odpadkov***

Brez embalaže lahko nakupujete tudi pri Bertu

V ljubljanskem Centru ponovne uporabe kupce pričakuje samopostrežni prodajni avtomat Bert. Biočistila, šampone, več vrst kisa in olje ponuja kupcem, ki pridejo po izdelke s svojo (povratno) embalažo.

Ne samo, da toči izdelke brez embalaže, ampak s svojo posebno obleko iz odpadnih plastenk sporoča, da s premišljenim nakupovanjem lahko preprečite nastajanje novih odpadkov. Vsa oprema brezembalažne trgovine je narejena iz odpadne plastične embalaže, ki jo stopijo in predelajo v plastične ploščice, iz katerih nastane pohištvo.

Pri Bertu so kupcem na voljo izdelki, ki so narejeni lokalno in po trajnostnih merilih, so kakovostni in naprodaj po konkurenčnih cenah.

Biodetergent za pranje perila, biodetergent za strojno pomivanje posode, biouniverzalno čistilo in biotekoče milo, ki jih toči samopostrežni aparat, so znamke Sivček. Izdeluje jih družinsko podjetje, so ročno narejeni in vsebujejo samo ekološko pridobljene sestavine brez kemičnih snovi.

Šampona, ki ju lahko kupite pri Bertu, sta proizvedena v Iliriji. Otroški šampon vsebuje pšenične proteine in izvlečke medu in je brez parabenov, umetnih barvil in konzervansov, ki sproščajo formaldehid.

Naravni jabolčni, naravni vinski in naravni alkoholni kisi so znamke Renški hram. Pridelujejo jih po naravni poti v primorski vasi Bukovica.

Na voljo je tudi jedilno bučno olje iz buč sorte slovenska golica in je stoodstotno nerafinirano. Pridelujejo ga po tradicionalnem receptu s praženjem in stiskanjem bučnih semen na kmetiji Banfi.

Snagin avtomat Bert je v Centru ponovne uporabe Ljubljana na Povšetovi ulici 4, odprt je od torika do sobote med 9. in 17. uro. ■

Posebneži ali vizionarji?

KLEMEN MAVEC

Klemen Mavec je ljubezen do koles in kolesarjenja spremenil v delo. Kot Pravi Kolesar podaljšuje življenje kolesom – popravi jih pri vas doma ali v službi, na pomoč pa ga lahko pokličete, tudi če se vam na cesti pripeti kakšen neljub pripetljaj, kot je na primer počena zračnica. Morda ste ga že srečali na kakšni ljubljanski prireditvi, kjer za kolesarje brezplačno opravlja osnovne servise in manjša popravila. Deljenje dobrin spodbuja tako, da ponuja izposojo koles, sicer pa verjame, da za zadovoljno življenje potrebujemo dovolj samokritike, sposobnost priznavanja in učenja iz napak ter racionalno uporabo logike na vseh področjih, razen v ljubezni.

KUCHA

Pri Kuchi kuhajo odgovorno. Zaradi ljubezni do sebe, drugih, okolja in vesolja. Tudi iz strahu, da nam grozi izumrtje čez 50 let, če ne bomo odgovorni do svoje »all inclusive pet zvezdic« biosfere. Njihova posebnost so fermentirane kulinarčne akrobacije iz sezonskih sestavin in poetično-humoren pogled na svet. Ljubljana po njihovem mnenju ponuja več odgovornih možnosti, kot si jih upamo razviti. Ljubljančani pa so do odgovornih praks spočetka malo skeptični, a se nanje hitro navadijo in jih sprejmejo za svoje. Skepticizem je pač normalen simptom družbe, ki meri uspeh s številkami, zato je izziv, kako preseči tako razmišljanje in uspešnost meriti bolj celostno.

MATIC PRAZNIK

Matic Praznik, pedagog in umetnik, je svojo življenjsko filozofijo začel ustvarjati že v srednji šoli, verze »Nič ni za stran, kupi čim manj in naredi si sam« pa je spesnil malo pozneje. Živi skoraj neodvisno od uslug drugih mojstrov in trgovin, vse, kar potrebuje, izdelava sam iz kosov odpadnega materiala. Oprema njegovega stanovanja je sestavljena iz likovno zanimivih in uporabnih izdelkov, denar pa raje porabi za dejavnosti, ki bogatijo duha. Ljubljanačani imajo radi trende, pravi, in trenutno je odgovorna potrošnja trend. Toda odgovornost moramo ponotranjiti, da postane normalna praksa, ne pa trend z omejenim rokom trajanja.

MOVINUN

Maša Černovšek Logar in Boštjan Bajec sta ustvarjalca trajnostnih oblačil. Njuni izdelki so lepi in kakovostni, narejeni pravičnotrgovinsko, z največjo mogočo odgovornostjo do ljudi in narave. Tako omogočata, da so ljudje etični potrošniki in dvigujeta zavest o problemih človeštva in narave. Maša in Boštjan pri delu in v življenju počneta stvari, ki imajo višji pomen – ne le delo za dobiček, kupovanje samo za prihranek, ampak nekaj, kar ju izpolnjuje in pozitivno učinkuje tudi na druge. V Ljubljani pogrešata trgovino, ki bi omogočala nakupovanje brez embalaže, in večjo ponudbo oblačil za odgovorne porabnike.

SMETUMET

Kolektiv Smetumet – Maja Rijavec in Alenka Kreč Bricelj sta hčerki očetov, ki sta doma predelovala, popravljala in izdelovala uporabne stvari. To družinsko dediščino »naredi si same« sta združili s trajnostnim dizajnom in ustvarjanjem denamic, torb, torbic in drugih uporabnih izdelkov iz odpadnih materialov. Smetumetov najbolj prepoznaven izdelek in prodajni hit so zagotovo torbe iz cerad, avtomobilskih pasov in konferenčnih trakov. Smetumetovi pogonski sredstva sta kava in humor, končni cilj pa prazne kante in vesele ribe oziroma svet, kjer ne bo odpadkov ne v zabojnikih ne v morju, ampak bodo vsi materiali krožili – tako kot v naravi.

ZELEMENJAVA

Sara Čok je krajinska arhitektka, ki naokrog brzi s črnim ponijem in koordinira Zelemenjavo, gibanje in skupnost za izmenjavo semen, sadik in vrtnih pridelkov. Zelemenjava spodbuja solidarnost, dobrosrčnost in spoštovanje dela naših rok. Tudi Sara si prizadeva živeti preprosto, skladno s tem, kar resnično potrebuje v življenju. Po njenem mnenju možnosti za razvoj odgovornih potrošnih praks naraščajo, predvsem odkar je Ljubljana dobila naziv Zelena prestolnica Evrope. Pri skupnostnih praksah ne gre le za razmerje med ponudbo in povpraševanjem; za njihov uspeh in prenos v vsakdanji življenjski slog je treba ljudem vseskozi ponujati različne vsebine.

Odmik od mestnih skrbi

Tivoli je osrednji in najlepši park v Ljubljani, ki se z Rožnikom in Šišenskim hribom povezuje v 459 hektarjev velik krajinski park. Večji del krajinskega parka prekriva gozd, zeleno srce mesta pa je območje bogate biotske raznovrstnosti – v njem so namreč popisali več kot 400 vrst rastlin, 112 vrst hroščev, 115 vrst ptic in 10 vrst dvoživk. V parku Tivoli je tudi stojišče z belimi panji, domovanje 10 čebeljih družin. Ker čebele letijo na pašo do tri kilometre daleč od svojih panjev, imajo čebele iz belih tivolskih panjev na razpolago ves krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib.

V bližini Tivolskega gradu je Tičistan, preplet visokih dreves, grmišč in trate, kjer se v vseh letnih časih, predvsem pa pozimi, zadržuje veliko različnih ptic pevk. Prinesite s seboj nekaj sončnic ali drugih semen in ptice se vam bodo približale, saj so navajene ljudi.

Številna mokrišča ponujajo življenjski prostor krastačam, žabam, močeradam, drugim dvoživkam in močvirski sklednici, v gozdnih potokih pa domuje rak navadni koščak.

Za park od februarja 2018 skrbi strokovno usposobljena Snagina ekipa. Med njenimi nalogami je tudi izboljšanje stanja življenjskega okolja ogroženih in zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst, pri tem pa sodeluje z lastniki zemljišč, izobražuje obiskovalce in vzpostavlja nadzor v parku.

Zeleno oazo sredi mesta dnevno obiše več kot pet tisoč obiskovalcev, letno pa več kot dva milijona, ki v park prihajamo z različnimi nameni in različnimi pričakovanji. Pomembno je, da se tega zavedamo in smo obzirni do drugih obiskovalcev, lastnikov zemljišč ter ljudi, ki v parku živijo in delajo.

Krajinski park je območje, kjer se dolgotrajno prepletata človek in narava. Želimo ga ohranjati, varovati in preprečevati večje posege vanj.

SNAGAZIN

Foto: Karja Jemec

V PARK S PSOM

Če park obiščemo s psom, je poleg osnovnega bontona treba upoštevati tudi nekaj ključnih predpisov. Po zakonu o zaščiti živali in odloku o krajinskem parku mora biti pes na povodcu. V gozdu je treba upoštevati tudi zakon o divjadi in lovstvu, ki določa, da psom brez nadzora ni dovoljeno spuščati v naravo. Na našo prisotnost se namreč odzivajo tudi gozdne živali, ki zaradi umikanja pred nami in našim psom, še posebno v zimskem času, porabljajo prepotrebno energijo.

To, da je pes na povodcu, ne bi smela biti težava za vodnika, še manj pa za psa. Pes, ki s sodelovanjem s svojim vodnikom zadovolji večino svojih nagonov, ne potrebuje nenadzorovanega raziskovanja okolice, pozdravljanja drugih psom in ne vpliva bistveno na druge obiskovalce. Tako vez med vodnikom in psom zgradimo postopoma, z doslednim in sistemskim pristopom, ki se ga lahko naučimo na primer na kakovostnih tečajih ali pri številnih kinoloških disciplinah.

Prav tako je treba vedno pobrati pasje iztrebke (ne le v urbanem okolju, pač pa tudi na travnikih, ob gozdu ...), saj vsebujejo bakterije, parazite in viruse, ki so lahko nevarni za naše zdravje. ■

Manj je več tudi pri starševstvu

Svoboda je neprecenljiva. In nujna, da boste čez pet ali deset let lahko rekli, da vam je uspelo vzgojiti samostojnega, odgovornega in zadovoljnega potomca.

Prav omogočanje svobode je tisto, s čimer imajo mnogi starši danes največ težav, saj ne spada v (nezavedni) vzgojni model, ki je mešanica nadzora in visokih pričakovanj.

Smo starši helikopterji in starši kosilnice – otrokom z najboljšimi nameni natrpamo urnik z dejavnostmi, jim dajemo preveč navodil, jih preveč vodimo, usmerjamo in nadziramo, poleg tega pa smo vedno korak pred svojimi otroki, da rešimo njihove težave, še preden naletijo nanje.

Če urejamo vse vidike otrokovega življenja in rešujemo vse njegove probleme, se sam tega nikoli ne bo naučil. Na koncu mu bomo morali poiskati še službo.

Številni starši imamo občutek, da smo dovolj dobri in skrbni le, če nam je uspelo opraviti vse dnevne zadolžitve otrokovega osebnega tajnika, taksista, popoldanskega učitelja in animatorja, po potrebi pa še detektiva in odvetnika. Otrokom je treba, smo prepričani, omogočiti vse tisto, česar sami kot otroci nismo mogli izkusiti. Kakšno škodo to povzroča nam, partnerstvu in predvsem otrokom, opozarjajo mnogi strokovnjaki.

V knjižnicah in knjigarnah najdete veliko kakovostnih priročnikov o tej temi, mi smo se poglobili v dansko izkušnjo. V državi najzadovoljnejših ljudi otroke že zgodaj naučijo, da morajo poskrbeti sami zase in se sami zabavati.

ŠEST P-JEV ZA SREČNO OTROŠTVO

Jessica Joelle Alexander, ameriška kolumnistka, in Iben Dissing Sandahl, danska psihoterapevtka, sta napisali knjigo *Vzgoja po dansko*.

Ugotovili sta, da danski starši svojim otrokom dopuščajo več svobode, spodbujajo empatijo in so predvsem bolj umirjeni.

Njihov način vzgoje sta strnili v šest P-jev za uspešno vzgojo in srečno otroštvo:

- **P** kot **prosta igra**, ko otroci počno, kar želijo – sami ali s prijatelji,
- **P** kot **povezanost** in domačnost,
- **P** kot **pristnost** in postavljanje zgloda, ko odrasli ravnajo skladno s svojimi vrednotami,
- **P** kot **preokvirjanje** in uvid v situacije z drugih, pozitivnejših zornih kotov,
- **P** kot **poglobljena empatija** in razvijanje metod za razumevanje in odpuščanje,
- **P** kot **proč z ultimati**. Rajši postavite pravila in smernice, odzivajte se na vprašanja otrok in ne pozabite, da so vsa čustva v redu.

5 PRIPOROČIL ZA BRANJE

Delfinja vzgoja, Shimi K. Kang

Kompetentni otrok, Jesper Juul

Mala knjiga za velike starše,
Zoran Milivojević

Prebujena družina, Shefali Tsabary

Vzgoja po dansko, Jessica Joelle
Alexander, Iben Dissing Sandahl

VEČ KO SE OTROCI PROSTO IGRAJO, BOLJ SAMOZAVESTNI BODO

Prosta igra je eden najpomembnejših dejavnikov v otrokovem razvoju. Ko otrok sam ali z vrstniki postavlja pravila in igra vloge, se uči družbenih odnosov, spoštovanja pravil, prenašanja porazov, spopadanja s strahom. Nauči se tvegati in zanesti nase. Pri prosti igri je super, ker se lahko odvija kjer koli – doma, na bližnjem hribu ali na najbližjem igrišču (starši seveda sedijo na klopci in se v igro ne vtikajo). Otroci na igriščih v plezalnih mrežah, na gugalnicah, vrtljakih, toboganih in z igrali za vodo urijo motoriko, ravnotežje, hitrost, tveganje, igrivo tekmovalnost in premagovanje višinskih razlik. V Ljubljani z otroki lahko zavijete na primer v **Šmartinski park, na prvo vodno igrišče v Sloveniji, v Družinski park Muste, kjer so igrala za otroke različnih starosti**, ali na nedavno prenovljeno **igrišče v parku Kodeljevo**. Igrišča so prilagojena tudi za gibalno ovirane otroke. ■

Rastko, slovenski kompost

Rastko je slovenski kompost prvega kakovostnega razreda, ki ga pridelujemo v RCERO Ljubljana iz ločeno zbranih bioloških odpadkov in zelenega odreza. Je stodontno organsko gnojilo in ne vsebuje kaljivih semen plevela, zato je zelo primeren za presajanje lončnic, pripravo vrtov in zasajanje dreves.

NAPRODAJ V 50-LITRSKIH VREČAH
V CENTRU PONOVI NE UPORABE
IN V RAZSUTEM STANJU V RCERO LJUBLJANA.

snaga

Nepogrešljivih 7, da bomo še naprej najboljši

Veseli nas, da že vrsto let sodelujemo in skupaj dosegamo izvrstne rezultate pri ravnanju z odpadki in urejenosti okolice. Brez vašega truda in sodelovanja ne gre, zato je pomembno, da še naprej upoštevate sedem nepogrešljivih smernic. Tako bo pot odpadkov pravilna, učinkovita in zanesljiva.

1 PRAVILNO LOČUJTE

Obveznost vseh občanov je, da svoje odpadke pravilno ločujete. V Snagi opažamo, da nekateri občani s svojimi odpadki ne ravnate pravilno: biološke odpadke v rjavi zabojnik odlagate v plastičnih vrečkah, kar je napačno, v zabojnik za embalažo odlagate karton, v zabojnik za papir pa tetrapak. Nekateri nevarne in kosovne odpadke, zeleni odrez ipd. puščate ob zabojnikih, namesto da bi jih odpeljali v zbirni center ali zanje naročili odvoz.

Kadar ne veste, kam spada odpadek, si pomagajte z e-abcenikom odpadkov na www.mojiodpadki.si, na nepravilno ravnanje z odpadki pa vas bo z obvestilom na zabojniku opozorila tudi Snaga. Če se bodo nepravilnosti ponavljale, bo Snaga obvestila Inšpektorat MU MOL oziroma medobčinski inšpektorat, ki je pristojen za nadzor in ki za nepravilnosti lahko izda tudi globo. Snaga teh pristojnosti nima.

2 ODLAGAJTE V ZABOJNIKE IN ZBIRALNICE, NE OKOLI NJIH

Opadke odlagajte v zabojnike, ne okoli njih. Občinska zakonodaja prepoveduje odlaganje odpadkov (v vrečkah ali škatlah), kosovnih odpadkov, vejevja, gradbenih odpadkov in drugega materiala ob zabojnikih.

Občinska zakonodaja prav tako prepoveduje odlaganje kosovnih in drugih odpadkov, ki spadajo v zbirni center, okoli podzemnih zbiralnic. Prav tako ob podzemnih zbiralnicah ni dovoljeno odlagati (tipiziranih) vreč, kartonastih škotel, plastičnih zabojčkov z odpadki. Ker so za odpadke odgovorni tisti, ki jih povzročajo, poskrbite, da jih boste pravilno ločevali in odlagali. Če opazite, da drugi ravna nepravilno*, se lahko obrnete na Inšpektorat MU MOL (telefonska številka: 01 306 16 00, e-naslov: glavna.pisarna@ljubljana.si).

3 VELIKOST ZABOJNIKA JE POMEMBNA

Snaga je zadolžena za določanje velikosti zabojnikov svojih uporabnikov. Če Snagini zaposleni opazijo, da se ob zabojnikih pojavljajo dodatne vrečke, da je zabojnik večkrat zapored poln in njegov pokrov odprt, je to zanje znak, da velikost zabojnika ni primerna za potrebe uporabnikov. Zato lahko zabojnik zamenjajo z večjim, in to brez vašega predhodnega soglasja. Pri tem Snaga upošteva količine na osebo na mesec, ki znaša 30 litrov za preostanek odpadkov, 60 litrov za embalažo, 20 litrov za papir, 10 litrov za steklo in 15 litrov za biološke odpadke. Poleg tega upošteva tudi pogostnost odvoza odpadkov pri posameznem uporabniku.

* Nepravilno odlaganje odpadkov lahko prijavite na Inšpektorat MU MOL (T: 01 306 16 00, E: glavna.pisarna@ljubljana.si) oziroma medobčinski inšpektorat v vaši občini. Prijavo lahko anonimno podate po telefonu, e-pošti ali navadni pošti. Za nadzor in sankcioniranje je pristojen inšpektorat oziroma medobčinski inšpektorat v vaši občini.

POMEMBNO

Pogosto zapolnjenost in onesnaženost podzemnih zbiralnic za embalažo, papir in druge odpadke povzročajo restavracije, trgovine in druge pravne osebe, ki sploh ne bi smele odlagati odpadkov v podzemne zbiralnice. Pravne osebe morajo skladno z zakonodajo drugače (s posebno pogodbo in na poseben način) urediti prevzem in odvoz ločeno zbrane embalaže (plastične, kartonske, papirnate, steklene), ki ni komunalni odpadke. To je embalaža, ki nastaja pri proizvodnji, trgovinski in storitveni dejavnosti. V tem primeru Snaga pravnim osebam nudi posebno storitev – prevzem teh odpadkov vsak dan, tudi ob sobotah in nedeljah.

SNAGINA TIPIZIRANA VREČKA – Za občasno večjo količino preostanka in bioloških odpadkov lahko ob zabojnike postavite Snagine tipizirane vrečke, a ne več kot pet naenkrat. Uporabite lahko 50- ali 100-litrske Snagine vrečke, ki so naprodaj prek spleta: www.vsezaodpadke.si/snaga-d.o.o. in v Snaginem Centru za pomoč in podporo uporabnikom na Povšetovi 6. Tipizirane vrečke za mešane komunalne odpadke so na voljo v večjih Mercatorjevih trgovinah in na Petrolovih bencinskih servisih, tiste za biološke odpadke pa v Centru ponovne uporabe na Povšetovi 4 v Ljubljani.

Če pa je več odpadkov, kot jih lahko pospravite v svoje zabojnike, naročite večje ali dodatne. Pri tem upoštevajte, da na ceno, ki jo plačate za Snagine storitve, vpliva tudi velikost črnega in rjavega zabojnika. Naročilo dodatnega ali večjega zabojnika za embalažo in/ali papir vas ne stane nič.

4 POSKRIBITE, DA ZABOJNIKI STOJIJO NA ZASEBNI POVRŠINI

Vsi zabojniki, tudi tisti za embalažo in papir, morajo stati na zasebni površini. To določa občinska zakonodaja in tako je v vseh slovenskih ter evropskih mestih. Če zabojniki stojijo na javni površini, jih pospravite na zasebno. Tako najlažje preprečite, da bi odpadke vanje odlagali drugi, in poskrbite, da okoli zabojnikov ni odpadkov. Za urejenost zbirnih in prevzemnih mest, za okolico zabojnikov torej, ste odgovorni uporabniki. Poleg tega so zabojniki na pločnikih, cestiščih in drugih javnih površinah nevarni za pešce, kolesarje in voznike.

OBVESTILO

Na javnih površinah lahko stojijo samo ekootoki/zbiralnice, s katerih postopno odstranjujemo zabojnike za embalažo in papir. Na zbiralnicah se namreč pojavljajo težave, ker občani v zabojnike za embalažo, papir in steklo odlagajo odpadke, ki tja ne spadajo; občani k zbiralnicam prinašajo kosovne, gradbene in druge odpadke, zato nastajajo mala črna odlagališča; ponekod pravne osebe, občani in prebivalci drugih občin »zlorablajo« javne zbiralnice za odlaganje embalaže in mešanih komunalnih odpadkov, saj niso vključeni v sistem (nimajo zabojnikov, ne plačujejo ...); nekateri uporabniki raje z embalažo polnijo zabojnike na zbiralnicah kot svoje, kar je nesmiselno, saj smo vsem občanom pripeljali zabojnike za embalažo zato, da bo ločevanje odpadkov preprostejše.

5 OMOGOČITE DOSTOP DO PREVZEMNEGA MESTA

Da bo odvoz odpadkov potekal nemoteno, zabojnike do 6. ure zjutraj pripravite na prevzemnem mestu. To je mesto na robu javne površine, kjer se smetarsko vozilo lahko ustavi in zabojnike izprazni. Snaga nima ne pristojnosti ne dolžnosti, da bi zabojnike prevzemala z zasebnih površin.

Prosimo tudi, če poskrbite, da vaše parkirano vozilo ne otežuje ali onemogoča dostopa do zabojnikov, in, če je potrebno, obrežite drevje in

grmovnice, ki ovirajo preglednost cestišča. Dostop do zabojnikov je zelo pomemben zaradi vaše varnosti, varnosti mimoidočih in Snaginih ekip.

Snagine ekipe na prometnih cestah in ulicah vsak dan izpraznijo več tisoč zabojnikov za odpadke, zato vse udeležence v prometu prosimo za razumevanje, kadar morate počakati, da opravijo svoje delo, in se vam zahvaljujemo za potrpežljivost.

ODVOZ V POLETNEM ČASU

Ekipe začno odvažati odpadke praviloma ob šestih zjutraj. V poletnih mesecih, ko temperature presežejo 30 °C in je njihovo delo še težje, začenjajo svoj delovnik prej kot običajno, in sicer med 5. in 5.30. Opravičujemo se vam zaradi morebitnih nevshečnosti zaradi poletnega urnika praznjenja zabojnikov in prosimo za razumevanje.

6 SPOZNAJTE POT ODPADKOV

Kot morajo biti jasne obveznosti uporabnikov, je ključnega pomena, da je pregledna tudi pot ravnanja z odpadki, potem ko jih ustrezno ločite in odložite v prave zabojnike.

Snaga ločeno zbrano embalažo, karton in steklo brezplačno preda družbam za ravnanje z odpadno embalažo. Tako določa zakonodaja. Preostanek odpadkov in biološke odpadke odpeljemo v predelavo v Regijski center za ravnanje z odpadki (RCERO) Ljubljana na Barje. Predelava odpadkov je potrebna in pomembna za pridobivanje surovin in zmanjšanje količin odloženih odpadkov. V Regijskem centru za ravnanje z odpadki (RCERO) Ljubljana biološke odpadke predelamo v kompost najvišje kakovosti, iz preostanka odpadkov pa izločimo kar največ še uporabnih materialov oziroma surovin.

Snaga z zbranimi odpadki ne služi, saj zakonodaja določa, da mora večino odpadkov (embalažo, karton in steklo) brezplačno predati embalažnim družbam,

za predelavo v zbirnih centrih zbranih nevarnih in gradbenih odpadkov pa mora pooblaščenim podjetjem plačati.

Papir, kovino in akumulatorje Snaga prodaja po tržnih cenah in pri tem prihodki od prodaje znižujejo strošek na položnici, ki jo plačate uporabniki.

PRIJAVITE KRAJO PAPIRJA

Če opazite krajo odpadnega papirja, jo prijavite na telefonsko številko 01 477 96 66 in operaterjem posredujte podatke o lokaciji kraje, o tipu in registrski številki vozila, ki je odpeljal papir. Kraja papirja ne povroča škode le Snagi, ampak tudi vam. Snaga namreč s prodajo papirja delno znižuje stroške ravnanja z odpadki in tudi tako omogoča, da so zneski na položnicah med najnižjimi v Sloveniji.

7 BODITE OBVEŠČENI

MOBILNA APLIKACIJA

S Snagino aplikacijo lahko preverite delovni čas zbirnih centrov, urnik odvoza vseh vrst odpadkov in poiščete kontaktne podatke Snage. Poleg tega si z aplikacijo lahko uredite tudi brezplačen opomnik za praznjenje zabojnikov. Namestitev aplikacije je preprosta in brezplačna. Na voljo je za pametne telefone z operacijskim sistemom iOS (iPhone) in Android.

SMS-OPOMNIK

Na odvoz odpadkov vas lahko en dan prej opozori brezplačen SMS-opomnik. Nastavite ga lahko na spletni strani www.mojiodpadki.si prek aplikacije Moji odvozi ali vam pri tem pomagajo v Centru za pomoč in podporo uporabnikom.

SPLETNA STRAN

Na spletni strani www.mojiodpadki.si lahko uredite svoja naročila, pogledate in natisnete urnik praznjenja zabojnikov, uredite brezplačen SMS-opomnik, preverite število vnosov v podzemno zbirnico ali z e-iskalnikom preverite, kam spada posamezen odpadek.

Če imate kakršno koli vprašanje, stopite v stik z nami.

Pišite nam na snagalj@snaga.si, pokličite nas na telefonsko številko 01 477 96 00 ali obiščite Center za pomoč in podporo uporabnikom na Povšetovi 6 v Ljubljani. Pišete nam lahko tudi na Twitter [@Snaga_reuse](https://twitter.com/Snaga_reuse) ali na Facebook [@SnagaLjubljana](https://facebook.com/SnagaLjubljana).

Pametni pristopi k plačevanju storitev

Pametno pristopite k plačevanju Snaginih storitev. Preverite, kaj plačujete, pravočasno sporočite morebitno spremembo podatkov, izračunajte si strošek, ki ga plačujete, in izberite način plačevanja, ki vam ustreza.

> VESTE, KAJ PLAČUJETE?

S položnico, ki jo plačate Snagi, ne plačate samo praznjenja zabojnikov, temveč še veliko drugih storitev Snage: tudi zamenjavo poškodovanih zabojnikov, čiščenje zabojnikov za bioodpadke, odlaganje več kot 40 vrst odpadkov v zbirnih centrih, odvoz kosovnih odpadkov na klic, predelavo preostanka in bioloških odpadkov, zbiranje nevarnih gospodinjstvih odpadkov itd.

> PREVERITE SVOJE PODATKE

Točni podatki so bistvenega pomena za izvajanje in obračun storitev ravnanja z odpadki. Zato vsako spremembo naslova, priimka ali drugega podatka najpozneje v petih dneh sporočite Snagi. To storite z obrazcem za sporočanje sprememb, ki je dostopen na spletnih straneh www.snaga.si in www.mojiodpadki.si.

Preverite podatke na položnici. Če so na položnici nepravilni podatki, sporočite reklamacijo računa v osmih dneh na e-naslov snagalj@snaga.si ali pokličite Center za pomoč in podporo uporabnikom (01 477 96 00).

> PREDVIDITE STROŠEK

Povprečni mesečni strošek na gospodinjstvo znaša 8 evrov. Če ga primerjamo s stroškom, ki ga za primerljive storitve zaračunavajo druga komunalna podjetja, je Snagina cena med najnižjimi v Sloveniji.

Strošek, ki ga uporabniki plačate Snagi, se izračuna glede na velikost zabojnika za preostanek odpadkov in zabojnika za biološke odpadke (če ga seveda imate), upoštevamo pa tudi povprečno mesečno pogostnost praznjenja zabojnikov.

Če uporabljate podzemne zbiralnice, na mesec obračunamo dejansko število vnosov, toda ne manj kot šest vnosov preostanka odpadkov in štiri vnose bioodpadkov. Obračunamo vsako aktivno kartico. Če želite preveriti število vnosov, je na voljo aplikacija (www.mojiodpadki.si/odpadki/uporaba-zbiralnic).

Potrebujete številko svoje kartice in šifro naročnika, ki je zapisana na računu za ravnanje z odpadki. Obe številki vpišite brez začetnih ničel.

Na ceno, ki jo plačate uporabniki v blokii ali večstanovanjskih hišah, poleg velikosti in števila zabojnikov vplivajo še povprečno število mesečnih praznjenj, število oseb v gospodinjstvu in število oseb v bloku ali stavbi. V večstanovanjski hiši dobi račun za ravnanje z odpadki običajno upravnik, ki ga razdeli po pravilih, določenih z zakonodajo, ali po dogovoru stanovalcev.

Natančen izračun stroškov si lahko preračunate po formulah, ki so dostopne na spletni strani www.snaga.si.

OBVESTILO

Od leta 2016 Snaga obračunava ravnanje s komunalnimi odpadki tudi v praznih stavbah.

Snaga od junija 2016 skladno s predpisi zaračunava stroške ravnanja s komunalnimi odpadki tudi za stavbe, kjer ni prijavljenih prebivalcev.

ZAKAJ JE OBRAČUN STROŠKOV RAVNANJA Z ODPADKI V PRAZNIH STAVBAH UPRAVIČEN?

Za izvajanje gospodarske javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (enako kot za zagotavljanje javne službe oskrbe s pitno vodo ali z električno energijo) potrebujemo infrastrukturne objekte. To so objekti na zbirnih centrih, zbiralnicah, sortirnicah in skladiščih komunalnih odpadkov. Infrastrukturne objekte je najprej treba zgraditi, nato pa vzdrževati,

kar povzroča stroške amortizacije in vzdrževanja. To je del fiksnih stroškov (ponekod jih imenujejo omrežnina ali priključna moč), njihovo kritje pa zagotavlja obratovanje in nemoteno izvajanje storitev javne službe.

Prazne stavbe ne dobijo zabojnika za odpadke (vsak objekt, ki ima zabojnik, je namreč vključen v redni odvoz odpadkov in zanj je treba plačevati stroške glede na velikost in število zabojnikov), lahko pa njihov bodoči uporabnik/lastnik uporablja zbiralnice (ekootoke), zbirni center in enkrat na leto naroči brezplačen odvoz kosovnih odpadkov.

Uredba o cenah predpisuje poseben obračun storitev za prazne in poslovne enote in velja za tiste stavbe, kjer ni prijavljenih prebivalcev. Predpisi določajo, da se pri praznih stavbah za obračun upošteva najmanj ena tretjina najmanjše velikosti zabojnika za preostanek odpadkov in najmanjša pogostnost odvoza, določena z občinskim odlokom (velja v MOL in občinah Dobrova-Polhov Gradec ter Vodice), ali najmanjša velikost zabojnika in najmanjša pogostnost odvoza (velja za preostale občine). Storitve obračunamo dvakrat letno, račun pa izstavimo lastniku stavbe.

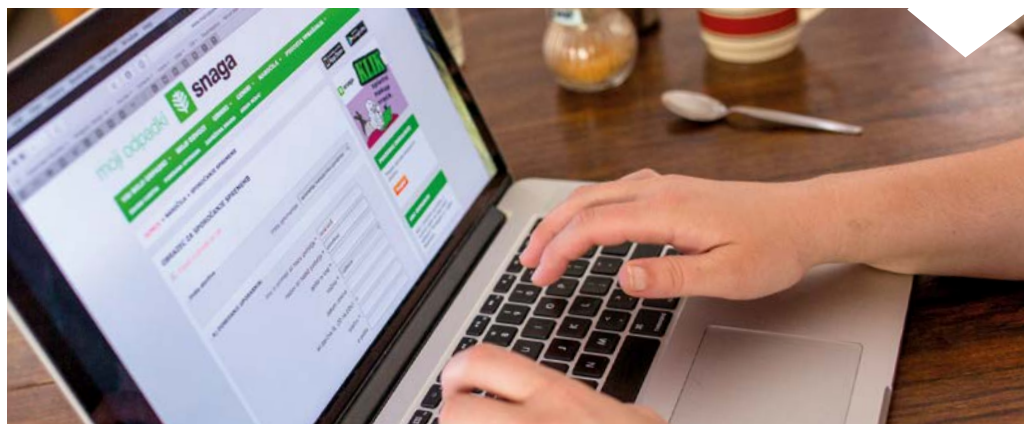
> PLAČUJTE PAMETNO

Obstajajo različni načini plačevanja in z nekaterimi prihranite čas in denar. Snagino položnico lahko brez provizije plačate na skupni blagajni na Mačkovi ulici 1 v Ljubljani.

Plačevanje položnice lahko uredite prek direktne obremenitve. Izpolnjeno in podpisano vlogo za plačevanje z direktnimi obremenitvami SEPA skupaj s skeniranim osebnim dokumentom in kartico bančnega računa pošljite na naslov posta@jhl.si ali po navadni pošti na naslov Javni holding Ljubljana, d. o. o., Verovškova ulica 70, 1000 Ljubljana.

Če želite, lahko trajnik uredite tudi osebno v pritličju poslovne stavbe JAVNEGA HOLDINGA Ljubljana, na Verovškovi ulici 70 v Ljubljani, v času uradnih ur, ki so v sredo in petek od 8. do 13. ure.

Namesto tiskanega računa lahko prejimate e-račun. V obliki datoteke PDF ga dobite na svoj elektronski naslov ali v spletni banki. Prejemanje e-računa uredite z elektronskim obrazcem, ki je objavljen na spletnih straneh www.snaga.si in www.mojiodpadki.si v rubriki Naročanje in obrazci oziroma Naročila. Prosimo, da v obrazec vpišete osebne podatke, e-naslov oziroma številko svojega transakcijskega računa in »šifro plačnika«. ■

5 dejstev o zbirnem centru

1 NEDELUJOČO ELEKTRIČNO OPREMO PRIPELJETE V ZBIRNI CENTER ALI PREMIČNO ZBIRALNICO

Nedelujoči mobilni telefoni, tablice, druga odpadna električna in elektronska oprema ne spadajo v črni zabojnik. Pripeljite jih v premično zbiralnico (lokacije in urnik na strani 50) ali bližnji zbirni center (lokacije in delovni časi so objavljeni na strani 49), kjer jih boste odložili v za to namenjen zabojnik. Pri tem pa vam bodo pomagali tudi oskrbniki zbirnega centra in strokovni sodelavci, na katere se lahko obrnete glede količinskih omejitev in drugih vprašanj.

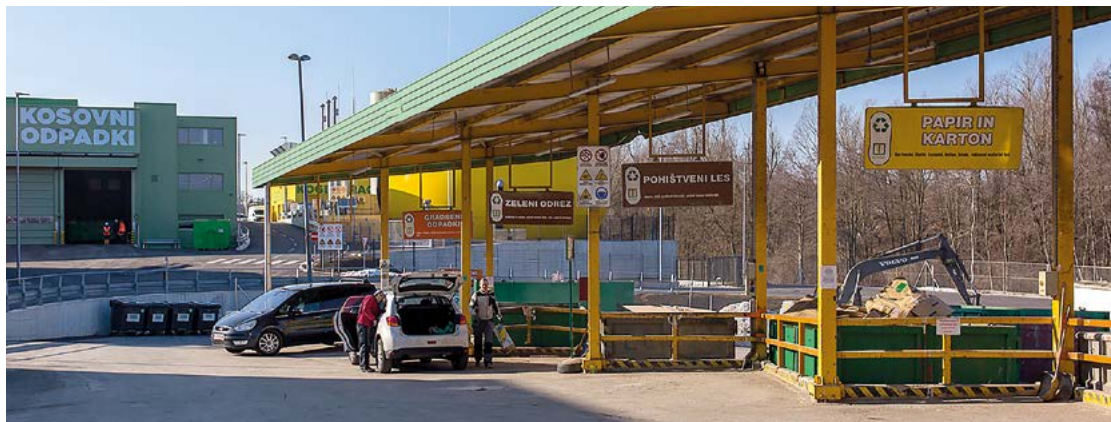
Mobilni telefoni, tablice in druga zabavna elektronika imajo litij-ionsko polnilno baterijo. Baterije ne spadajo k mešanim komunalnim odpadkom, zato jih ne smete odlagati v črne zabojnike za preostanek odpadkov. Odpadke iz črnih zabojnikov predelamo v RCERO Ljubljana, in če so med njimi litij-ionske baterije, lahko pride do motenj pri obdelavi, v nekaterih okoliščinah pa baterija lahko celo zagori.

2 V ZBIRNI CENTER BARJE LAHKO PRIPELJETE MANJŠO KOLIČINO AZBESTNIH ODPADKOV

Manjšo količino azbestnih odpadkov (evropaleta do višine pol metra) lahko enkrat na leto pripeljete izključno v Zbirni center Barje, toda odpadki morajo biti pripravljeni v skladu z navodili, navedenimi v Uredbi o ravnanju z odpadki.

3 ODLAGANJE ODPADKOV V ZBIRNIH CENTRIH JE BREZPLAČNO, A KOLIČINSKO OMEJENO

Odlaganje odpadkov v zbirnih centrih je brezplačno, a je pri tem treba upoštevati količinske omejitve in frekvenco dovoza odpadkov. V posebne zabojnike v zbirnih centrih lahko brezplačno pripeljete in odložite več vrst odpadkov, enkrat letno pa v zbirni center lahko pripeljete gradbene odpadke in izolacijske gradbene materiale (0,5 m³),

pnevmatike (5 gum), kosovne odpadke (3 m³), zeleni odrez (odpadki, ki nastanejo ob urejanju vrtov in obrezovanju dreves) (1,5 m³), salonitne plošče (evropaleta do višine pol metra) in pohištvni les (2 m³). Gradbene odpadke sprejemajo samo v Zbirnem centru Barje in v Cerkljah na Gorenjskem (za občane Cerkljaj).

4 ODPADKE LAHKO V ZBIRNI CENTER PRIPELJETE NA RAZLIČNE NAČINE

Odpadke lahko pripeljete s svojim osebnim avtomobilom, prikolico ali katerim drugim dostavnim vozilom. Če svojega osebnega vozila nimate, se poskušajte povezati z znanci, sorodniki ali sodelavci in odvoz opravite skupaj.

5 KOSOVNI ODVOZ NI UKINJEN – LE NAROČITI GA JE TREBA

Odvoz kosovnih odpadkov ni ukinjen, le naročiti ga je treba. Izpolnite naročilnico na Snagini spletni strani in počakajte na naš klic, da se dogovorimo za datum odvoza. Pri tem je pomembno, da kosovne odpadke pripravite dan prej, in sicer zvečer po 20. uri, ali pa zjutraj na dan odvoza. Odvoz kosovnih odpadkov je enkrat letno brezplačen, in sicer ga uporabniki v Ljubljani naročite, ko ga potrebujete, uporabniki v primestnih občinah pa si izberete datum med 1. oktobrom in 30. novembrom 2018. ■

Servisne informacije

ZBIRNI CENTER BARJE

Cesta dveh cesarjev 101, Ljubljana
Telefonska št.: 051 671 787

Delovni čas:

- od 1. aprila do 31. oktobra:
 - od ponedeljka do sobote od 6. do 20. ure
 - ob praznikih zaprto
- od 1. novembra do 31. marca:
 - od ponedeljka do sobote od 6. do 18. ure
 - ob praznikih zaprto

RCERO LJUBLJANA IN ODLAGALIŠČE BARJE

Cesta dveh cesarjev 101, Ljubljana
Telefonska št.: 01 200 35 25

Delovni čas:

- od ponedeljka do petka od 6. in 20. ure
- ob sobotah do 14. ure
- ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER POVŠETOVA

Povšetova ulica 2, Ljubljana
Telefonska št.: 041 697 245

Delovni čas:

- od torika do sobote od 11. do 18. ure
- ob nedeljah, ponedeljkih in praznikih zaprto

CENTER PONOVNE UPORABE IN BREZEMBALAŽNA TRGOVINA BERT

Povšetova ulica 4, Ljubljana
Telefonski št.: 082 054 363, 082 054 364

Delovni čas:

- od torika do sobote od 9. do 17. ure
- ob nedeljah, ponedeljkih in praznikih zaprto

PRIMESTNI ZBIRNI CENTRI

ZAČASNI ZBIRNI CENTER BREZOVICA

Kamniki pod Krimom 6, Preserje
Telefonska št.: 01 363 30 20

Delovni čas:

- ob sredah od 15. do 18. ure
- ob sobotah od 9. do 12. ure
- ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER IG

Območje čistilne naprave Matena
Telefonska št.: 01 280 23 12

Delovni čas:

- od 1. aprila do 31. oktobra:
 - ob sredah od 9. do 13. ure ter od 15. do 19. ure
 - ob praznikih zaprto
- od 2. novembra do 31. marca:
 - ob sredah od 9. do 13. ure ter od 14. do 17. ure
 - ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER MEDVODE

Dvorišče nekdanjega podjetja DONIT
Medvode

(vhod s Ceste komandanta Staneta)

Delovni čas:

- ob sredah od 14. do 17. ure
- ob sobotah od 9. do 12. ure
- ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER VODICE

Območje čistilne naprave Vodice
(dostop s Kamniške ceste ali ceste Vodice – Bukovica)

Delovni čas:

- od 1. maja do 30. septembra:
 - ob sredah od 17. do 19. ure
 - ob sobotah od 9. do 12. ure
- od 30. septembra do 30. aprila:
 - ob sobotah od 9. do 12. ure
 - ob praznikih zaprto

ZBIRNI CENTER CERKLJE NA GORENJSKEM

Ob novem gasilnem domu v Cerkljah na Gorenjskem

Delovni čas:

- ob sredah od 13. do 18. ure
- ob sobotah od 8. do 13. ure
- ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER ŠKOFLJICA

Pod avtocestnim viaduktom Reber pred vasjo Reber

Delovni čas:

- od 1. aprila do 31. oktobra:
 - ob sredah od 15. do 18. ure
 - ob sobotah od 9. do 12. ure
 - ob praznikih zaprto
- od 2. novembra do 31. marca:
 - ob sredah od 14. do 16.30 ure
 - ob sobotah od 9. do 12. ure
 - ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER VELIKE LAŠČE

Za Domom krajanov Turjak

Delovni čas:

- ob sobotah od 8. do 12. ure
- ob praznikih zaprto

Urnik premične zbiralnice nevarnih gospodinjskih odpadkov in odpadne električne in elektronske opreme

Nevarni odpadki (akumulatorji, litij-ionske baterije, barve in topila, olje, zdravila, kozmetična sredstva, ki vsebujejo nevarne snovi, in vse drugo, kar nosi oznako nevarna snov), odpadna električna in elektronska oprema ne spadajo niti v zabojnike niti v zbiralnice/na ekootoke. Tovrstne odpadke odpeljite v bližnji zbirni center ali v premično zbiralnico, ki po vnaprej določenem urniku med 9.30 in 17. uro stoji na različnih lokacijah v MOL in v devetih primestnih občinah.

MESTNA OBČINA LJUBLJANA	
parkirišče pod Halo Tivoli	20. in 21. avgust
parkirišče pri Sparu Vrhovci	22. in 23. avgust
parkirišče pri Športnem parku Kodeljevo	27. in 28. avgust
ob križišču Slovenčeve in Ulice 7. septembra	29. in 30. avgust
parkirišče pri Mercator centru Koseze – Podutiška 30	3. in 4. september
parkirišče pri Mercatorju na Dolenjski cesti 43	5. in 6. september
Železna cesta nasproti drogerije DM	10. in 11. september
parkirišče pri City parku na Šmartinski cesti	12. in 13. september
za trgovino Mercator - Na Gmajni 1	17. in 18. september
parkirišče pri Mercatorju - Nove Fužine 41 (bivša Emona)	19. in 20. september
parkirišče pri Mercatorju na Prušnikovi ulici	19. november
Litijska cesta pri avtobusni postaji Štepanjsko naselje	20. november
parkirišče pri Intersparu Vič	26. in 27. junij
parkirišče pri Mercatorjevi tehnični trgovini, Pot k sejmišču	28. in 29. junij
parkirišče pri Mercatorju v Podutiku na Podutiški cesti 161	2. in 3. julij
končna postaja LPP št.12, Vevška cesta	4. in 5. julij
parkirišče pri Mercatorju na Jeranovi - ob Opekarski cesti	9. in 10. julij
Vojkova cesta pri Športnem parku Stožice, ob športni dvorani	11. in 12. julij
OBČINA HORJUL	
Športni park Horjul, Vrhniška cesta 35	24. in 25. september
OBČINA VODICE	
parkirišče pri Občini Vodice	26. september
parkirišče pri trgovini v Skaručni	27. september
OBČINA DOL PRI LJUBLJANI	
pri Kmetijski zadrugi v Dolu	1. oktober
pri Kulturnem domu v Dolskem	2. in 3. oktober
OBČINA ŠKOFLJICA	
parkirišče pri Tabor - marketu Škofljica	4. oktober
pri gasilskem domu Pijava Gorica	8. oktober
pri gasilskem domu na Lavrici	9. oktober
OBČINA VELIKE LAŠČE	
pri Zadrुžnem domu Turjak	10. in 11. oktober
pri gasilskem domu Velike Lašče	15. oktober
OBČINA IG	
pri gasilskem domu Ig	16. in 17. oktober
parkirišče pri trgovini Mercator - Golo	18. oktober
OBČINA BREZOVICA	
parkirišče pri Zadrुžnem domu v Podpeči, Jezero 21	22. oktober
pri Zadrुžnem domu v Notranjih Goricah, Podpeška cesta 380	23. oktober
parkirišče pri Domu krajanov Vnanje Gorice	24. oktober
parkirišče pri Občini Brezovica – Tržaška cesta 390	25. oktober
OBČINA DOBROVA - POLHOV GRADEC	
parkirišče pri KS Polhov Gradec	5. in 6. november
pri gasilskem domu v Dobrovi	7. in 8. november
OBČINA MEDVODE	
pri KS Smlednik	12. november
pri KS Pimiče	13. november
Parkirišče pri BC Mercatorju Medvode	14. november
pri gasilskem domu v Preski	15. november

»Pogum ni
odsotnost
strahu, temveč
zmaga nad njim.
Pogumen človek
ni tisti, ki strahu
ne čuti, ampak
tisti, ki strah
premaga.«
Nelson Mandela

Kolofon

Izdalo in založilo: Javno podjetje Snaga, d. o. o.

Priprava besedil: Nina Sankovič, Tamara Vidic Perko,
Agencija TAMAN, družba za komunikacijski
management, d. o. o.

Oblikovanje: Agencija TAMAN, družba za
komunikacijski management, d. o. o.

Lektoriranje: Prolingus prevajanje, Maja Piškurič s. p.

Fotografije: Mateja Pivk, Bojan Stepančič, Primož Bregar,
David Lotrič, Matjaž Štefančič, Matjaž Rušt, Klemen
Razinger, arhiv Smetumet, Katja Jemec, Tomo Jeseničnik,
Črt Slavec, arhiv Zavetišča za zavržene rastline, arhiv
Nase, Aljoša Kravanja, arhiv Dela, Matic Klanšek Velej/
Sportida.

Na naslovnici so Snagini sodelavci Petra Hrnčič, Tanja
Kamer, Vera Horvat, Andrej Verlič, Nejc Praznik in
Tomaž Bricelj, malčica Dora in psička Fija.

Tisk: Salomon Print

Naklada: 155.000 izvodov

Ljubljana, junij 2018

Za več informacij obiščite spletne strani www.snaga.si,
www.mojiodpadki.si, www.ponovnauporaba.si,
www.rcero-ljubljana.eu ali nam pišite na e-naslov snagalj@snaga.si.

Pokličite nas. Na voljo smo vam na telefonski številki 01 477 96 00.
Spremljajte nas na naši Facebook strani in Twitter profilu
www.facebook.com/SnagaLjubljana
https://twitter.com/Snaga_reuse

Pišite nam na naslov
Snaga, d. o. o.,
Povšetova ulica 6,
1000 Ljubljana.

Obiščite naš Center za pomoč in
podporo uporabnikom
vsak delavnik od 8. do 14.30 ure,
ob torkih do 16. ure
na Povšetovi 6 v Ljubljani.

Veseli bomo, če nas boste obiskali.

snaga

Mestna občina
Ljubljana

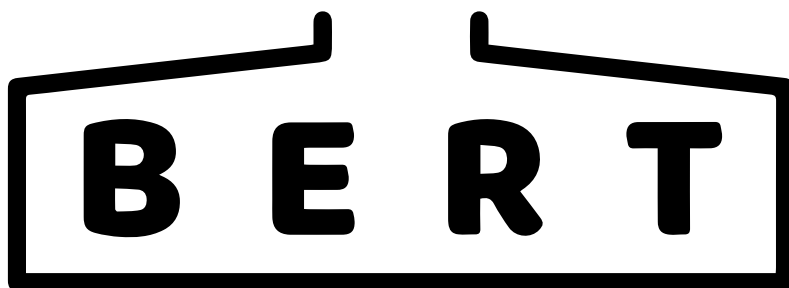
LJUBLJANA
Zmagovalka 2016

Pobuda
Evropske komisije

v Ljubljani je

Pri Bertu na Povšetovi 4 lahko kupujete
od torika do sobote med 9. in 17. uro.

snaga